

18566

217

891.99

S-72

2/7

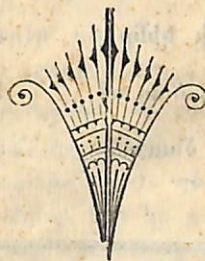
ԳՈՂ - ՆԱԹԱՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՄԷԿ ԱՐՄԵՐ

2 003

Հեղ. ԹԻԶԱՆԴ ՏԻԼԿԵՐԵԱՆ

35

1928

ԳՐ. Ա. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

891.99

S-72

891.99
5-72
այ"

26238-42

2

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՊՕՂՈՍ	Մաքրուհիի ամուսինը	55 տարեկան
ՄԱՔՐՈՒՀԻ	Պաշտի կինը	40 տարեկան
ՄԱՐԿՈՍ	անոնց ծառան	30 տարեկան
ՍԻՐԱՆՈՅՇ	անոնց ծառան	25 տարեկան

26238-42

ԳՈՂ - ԾԱՌԱՆԵՐԸ

(ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԷԿ ԱՐԱՐ)

Բեմը կը ներկայացնէ շեղ զարգացում սեռական մը, բե-
մին ձախ կողմը պահաւան մը նոյնպէս պատկեր
կախում քելեֆօն մը:

ՏԵՍԻՆ Ա.

ՄԱՐԿՈՍ ԱՌԱՆՁԻՆ

Մարկոս (ձեռքը սեղանին զարնելով կ'աւելցնէ)

Անուն ունիմ համբաւ չունիմ,

Ուր որ երթամ պատիւ չունիմ:

(սխալմբար) Ինչ բնեմ, նստիմ լամ քանի որ Աստուած
այսպէս գրած է ճակատիս վրայ, պէտք է որ այնպէս ըլ-
լայ: (նոյն միջոցին ժամը 10ը կը զարնէ) Եղբայր, ժամը
10 կը զարնէ դեռ մեր միւսիները պիտի արթնան. կե-
րեւի թէ այսօր կէսօրուայ ճաշը քնոյ մէջ պիտի կա-
տարեն: (յանկարծակիի եկած) Աստուած չընէ հա՛...
չըլլայ թէ անանկ հրաշալիք մը գործեն. այն ատեն
ֆլեատը ինծի է ոչ թէ անոնց, արդէն առածս ինչ է որ,
ոսկի մը կ'աւտան հոգիս ալ միտսին կ'աւտեն, գործ չունիս
նէ առտունէ մինչեւ երեկոյ սենեակ աւել, սենեակ չտկէ,
սենեակ դնա, սենեակ եկուր, սենեակը տար, սենեակը
բեր... Էօֆ քաշուելիք բաներ, բնի ամմա, կեցէք նա-

9731

ինք ծայրէն ինչ գորս պիտի գայ... (Կ'սկսի պսի) հի-
մա սիկնոջս արթննալուն ժամանակն է, երթամ թէյը
պատրաստեմ (նազիւ երթալու կըլլայ նոյն միջոցին քե-
լիֆօնը կը ձայնէ) Մարկոս ետ դառնալով թէլէֆօնը ձեռք
կ'առնէ: (Նոյն միջոցին ալ Տիկին վալանկին դուրսէն
կը կանչէ)

ՎԱԼ. Մարկոս... Մարկոս...

(Մարկոս քէլեֆօնով զբաղած ըլլալով) ալօ... օ'...

ՎԱԼ. (զուրսէն) Ծօ՛ւ անպիտան, քեզի եմ պիտի
զաւս թէ ոչ...

ՄԱՐԿ. (զուլար օրօրելով) Ո՛չ, օրիորդ, այսօր չի
պիտի կրնամ գալ որովհետեւ շատ գործեր ունիմ կա-
տարելիք...

ՎԱԼ. (բարկութեամբ դուրսէն) Եկու՛ր կ'ըսեմ, ծօ'...

ՄԱՐԿ. Ալօ... ի՞նչ ըսիք...

ՎԱԼ. (զուրսէն) Ելի՛ր չիք քէօռը ըսինք. խայտա-
ռակ մարդ, այլեւս չափը սահմանը անցուցիք դուք...

ՄԱՐԿ. Այո՛ւ, այո՛ւ, այդ մասին տեսնող եղէք, վա-
ղը առաւօտ տիկինէս գօնժէ առնելով կը հասնիմ որոշ-
եալ ժամադրաւայրը... ուրեմն կը ներէք ինծի... ցը-
տեսութիւն... (ուրախութեամբ) Ե՛հ, որքան ուրախա-
լից...

ՏԵՍԻՆ Բ.

ՎԱԼ. (Ներս կը մտնէ Տիկին վալանկին. բարկու-
թեամբ ընդմիջելով խօսք) Ծօ՛ւ, խայտառակ ի՞նչ գործ ու-
նէիր հոս...

ՄԱՐԿ. (յանկարծալիի ելած) հոս Տիկին... (զը-
լուլար երեւելով) Օրիորդին թէլէֆօն կ'ընէի...

ՎԱԼ. Երբ որ կը պոռայի կը կանչէի, ինչո՞ւ չէիր
ձայնէր...

ՄԱՐԿ. Ներողամբտ կըլլաք. սակայն... անանկ
ստեղծ մը ձայնեցիք որ ես ձայնելու ժամանակ չունեցայ:

ՎԱԼ. Շատ լաւ կը յիշես Սողոմոն իմաստունին
մէկ պատուէրը. Ով որ ականջով չի լսէր, կոնակով կը
զսէ. Քայց ես ձեռնիւ մանկավարժ չեմ Տիկինները և օր-
փորոյները իրենց յատուկ պատժներ կ'ունենան... ահա
այս լրացած խայտառակութեանդ փոխարէն տասն անգամ
սենեակները պիտի աւելես և տասն անգամ ալ կահա-
րասիներուն փոշիները պիտի առնես, հասկցա՞ր...

ՄԱՐԿ. (Մեկուսի) չ'ըսուած և չ'տեսուած բան
(բարձր) գոնէ Տիկին:

Տիկին. (Ընդմիջելով) գոնէ մոնէ չեմ գիտեր ես, ե-
թէ օրը հազար անգամ ալ բռնեմ պարտիս ընելու (նոյն
միջոցին Մարկոս վեր կը ցատէ. Տիկինը դրամ երկարե-
լով) հոս նայէ՛ առ այս դրամը օխա մը չորիայ և օխա
մըն ալ գառնուկի միս առ. քեզ տեսնեմ աչքդ լաց
նայէ որ միւր հոտած չ'առնէս...

ՄԱՐԿ. ատիկայ հասկցայ սակայն...

ՎԱԼ. Սակայն ի՞նչ...

ՄԱՐԿ. Լուրիաին որ մէկ տեսակը առնեմ. օթէդ
մը չէնէ թարմ մը...

ՎԱԼ. (Բարկութեամբ) Ծօ՛ւ խայտառակ աւելորդ
խօսքեր չեմ ուզեր քեզի ինչ որ կրսեմ ան ըրէ. ո՛ն գնա
բաժնեքս գործադրէ:

ՄԱՐԿ. (Ժողովուրդին դառնալով) խօսք ալ չըս-
ուիր որ ըսես... (կերայ)

ՏԵՍԻՆ Գ.

ՎԱԼ. (Առանձին) ամա՛ն... ամա՛ն... ալ կը բա-
ւէ ինչ որ քաչեցի ասոնց ձեռքէն եթէ ամուսինս գայ
ամէն բան պիտի պատմեմ իրեն (զեպր պահաւան մօտե-
նալով բուսային տուփը կը բանայ ապա) այս ի՞նչ է,
ո՞ւր է ասոր մէջի բուտրան, հիմայ ի՞նչ պիտի ընեմ
երբ ամուսինս գայ և այսպէս խանդավանգոր Վիճակի մը
մէջ տեսնէ ինծի (կը պոռայ) Սիրանո՛ւշ (ծայն չկայ) քա
աղջիկ քեզի եմ...

ՏԵՍԻՆ Դ.

ՍԻՐԱՆ. (Զարմայած ներս գալով) Ի՞նչ կ'այ տի-
կին, ինչ կրչա՞ք...

ՎԱԼ. Ինչ պիտի ըլլամ, բոլոր ձեր խայտառակու-
թիւններն են որ կր քաշեմ... քառասուն անգամ Սի-
րանուշ պիտի պոռանք որ լսես... (խօսել փոխելով) դուն
այսօր այս պահարանը բացի՞ր և կամ ուրիշին բանալի
տեսա՞ր.

ՍԻՐԱՆ. (Շուարած) Ես չի բացի Տիկին սակայն
Մարկոսին բանալի տեսայ...

ՎԱԼ. Վա՛յ անպիտանը տեսնենք ինչ իրաւունք ու-
նի իմ պահարանս բանալու, անպատճառ ինք առած
ըլլալու է... (դուրս կելլէ)

ՏԵՍԻՆ Ե.

ՍԻՐԱՆ. (Առանձին) ալլես տիկինս չափը սա-
մանը անգուց. ամէն բանին պատրուակ մ'ուն է կ'օտեղ-
ծէ... բայց եկուր տես որ՝ իրեն գործած բոլոր գործե-
րը իբրեւ պատրուակ հաշիւի չառնէր: (Կսկսի պսիլ,) չիտակը շատ կը զարմանամ սա մեր տիկնոջը վրայ, ինք
ամուսնացած, տարիքը քառասուն. ելեր բուտրայ կը
քսուի. թորմած շրթունքներուն կարմիր պոյս կը քսէ,
յծնքերը սեւաներկ կը ներկէ, յետոյ կ'սկսի մօտալը
հագուստներ հագնիլ, մօտալը գլխակներ դնել, շարլստօն
կօշիկներ հագնիլ, այս բոլորը ընելէ վերջ անգամ մը
սանկ (ծելը ընելով) հայելին կը նայի, յետոյ կուգայ
ինծի կը հարցնէ թէ ինչպէս է, (խնդալով), հարկաւ ես
ալ գեղեցիկ ես, աղւոր ես պիտի ըսեմ, որ աչքը մըտ-
նեմ... բայց իրականութիւնը նայիք նէ գնչուի թա-
գուհիէն տարբերութիւն մը չունի... (Կսկսի պսիլ ա-
յս օտուկակելով) հոպա ամուսինը հարցնէք նէ, կոշտ
ու կոպիտին մէկն է... ամօթ չըլլայ ըսելիքս, սանկ
ցցուած փոր մը բնի, հասակը Զաքէասի հասակէն ոչ

մէկ տարբերութիւն. ամէն անգամ զինքը տեսնելու խըն-
դուքս կը բռնէ... ինք այնքան գեր է որ դեռ անցեալ
օր անկողիին մէջ պառկած միջոցին իր ծանրութեամբը
մաճակալին երկաթները կոտրեց. ինչ որ է, եղածը ե-
ղած է պարապ խօսքերը մեր փորը չեն կշտացնէր, հի-
մայ ինչ պիտի լնէինք մենք (մտածելով) հա՛, մեր աշխա-
տութիւնը պիտի շարունակէինք՝ ուրեմն շարունակենք:

ՏԵՍԻՆ Զ.

ՎԱԼ. (Ներս կը մտնէ բարկութեամբ սեղանին վրայի
գիրքերը տակն ու վրայ ընելով) խայտառակներ ձեզի,
դո՛ւք պիտի կործանէք զիս... անպիտանը չուկայ զըր-
կեցի, դեռ պիտի գայ, ով գիտէ որ գետնին տակ անձ-
ները մեխանան զացած, տիւզը ձեռքը՝ կել քէֆիմ կը
կանչէ կոր, եթէ էրիկ մարդ ըլլայի ջարդ ու փշուր կ'ը-
նէի այդ անպիտանին օսկորները:

ՍԻՐԱՆ. (Մեկուսի) արդէն էրիկ մարդէն ինչ տա-
րբերութիւն ունիս որ...

ՎԱԼ. Սիրանուշ, գաւաթ մը ջուր բեր ինծի, սիրտս
կը գոցուի կոր...

ՍԻՐԱՆ. Ամենայն սիրով, (մեկուսի) բերանդ գոցուի
նէ աւելի լաւ չըլլար արդեօք: (կերպայ)

ՏԵՍԻՆ Է.

ՎԱԼ. (Մեկուսի) կէսօրը կանցնի դեռ միտը պիտի
բերէ, լուրիսն պիտի մաքրէ և առան անգամ ալ սեն-
եակները պիտի աւլէ, (ծնոքերը վեր առնելով) Տէր
Աստուած դուն համբերութիւն տուր որ կիրք չեղլեմ:

ՏԵՍԻՆ Ը.

ՍԻՐԱՆ. (Ներս կը մտնէ ձեռք գաւաթ մը բռնած)
Անամօթ քեզի այս է քու սորված անտեսապիտութիւնդ.

դարձեալ ԱՌԷ՛ն պիտի սկսինք բացատրել ձեզի. չոտ
ես վերադարձուր... (կր զանի, կուզայ):

ՏԵՍԻՆ Ք.

ՊՕՂՈՍ (Ներս կը մտնէ ձեռքը գաւազան մը բռնած
տկնոցաւոր. կնկանը վիճակը տեսնելով) Խնչ ունիսՎա.
լանդինս, ինչո՞ւ յուզուած կը տեսնեմ քեզի...

ՎԱԼ. Ինչ պիտի ունենաս, ըստ որ այս անպիտանե-
րուն երեւոյն է որ կը քաշեմ:

ՍԻՐԱՆ. (Մեկուսի ժողովուրդիկն դառնալով) Կը
տեսնէք ստախոսը չամշնալով սուտ ալ կը խօսի ար-
դեօք մենք իրեն ի՞նչ ըրած ունի՞ք որ:

ՊՕՂՈՍ: Հոգի՛ չէ սիրելի կինս, այդ տեսակ չնչին
եղելութիւններուն համար ինքզինքդ մի չարչարէր:

ՎԱԼ. Ինչպէս թէ չը չարչարեմ ասոնք ինծի ողջ
ողջ գերեզման պիտի խոթեն, խօսքս մտիկ չեն ընել
ըսած պատուէրներուս ականջ չեն կախէր քառասուն
անգամ Սիրանուշ պիտի կանչենք որ (ցուցնելով) օրիոր-
դը ձայնէ...

ՊՕՂ. Վնաս չունի Վալանդինս միւսս չունի ատանկ
ցնորած բաներուն ականջ մի կախեր:

ՎԱԼ. Տես՝ Մարկոսը շուկայ զրկեցի կէսօրուալ
դնումները կատարելու համար. դեռ պիտի դայ ասոնք
քաշուելիք բաներ չեն պարոն Պօղոս:

ՊՕՂ. Ինչ բնենք, առնենք փողոց նետենք, որք են
ըսելով կը պահենք...

ՎԱԼ. այո՛, բայց քիչ մըն ալ պէտք է զթան մեր
վրայ:

ՊՕՂ. Համբերութիւնը կեանք է սիրելի կինս:

ՎԱԼ. Բայց կարեւորութիւն չի տալն ալ՝ ամե-
նամեծ փորձանքն է սիրելի ամուսինս (Ոսֆի ձայներ կը
լսուին) նոյն ինքն ըլլալու է...

ՏԵՍԻՆ Ք.

ՄԱՐԿ. (Ներս կը մտնէ ձեռքը կոլով մը բռնած,
ապա) Հրաժանդ կատարեցի Տիկին Վալանդինս:

ՎԱԼ. Ան չէ ամժա՛ մինչեւ հիմայ ուրտեղերը կը
թափառէիր:

ՄԱՐԿ. Մասվաճառներուն շուկան կը թափառէի
Տիկին...

ՎԱԼ. Տես ժամը չորս կը զարնէ 10 ժամ է ի՞նչ
գործ ունէիր մասվաճառներուն քով...

ՄԱՐԿ. Վաճառականութիւն կ'ընէի Տիկին...

ՎԱԼ. Աս ինչ երկար վաճառականութիւն է եղեր
բրածդ որ, 10 ժամ է չի կրցիր լրացնել, անպատճառ
սիրունիկ տեսնելու գացիր այնպէս չէ, և կամ ալ սըր-
ճասանէն տիւզ մը քաշելու...

ՄԱՐԿ. (Շուտաւ) Հաւատացէ՛ք Տիկին բան ալ...

ՎԱԼ. Լա՛ւ, լա՛ւ անամօթ լարիչի հարցնելու պէտ-
քութիւն չունիմ (խօսքը փոխելով) հո՛ս բեր տեսնեմ մի-
սը (հոտօտելով) ռ՛ւֆ, ռ՛ւֆ, ուտուելիք բան չէ Աստուած
իմ. էշուլեշ կը նմանի (գետին նետելով) ծօ՛ խայտառակ
առած ժամանակդ վրան չնայեցա՞ր, աչքդ չի բացե՞ր...

ՄԱՐԿ. (զոզոզալով) Թէ՛ս Տիկին ա...ա...

ՎԱԼ. Հոս բեր տեսնեմ լուրիան (նայելով) վա՛յ
անամօթ խայտառակներ վա՛յ, ծօ՛ անպիտան ես՝ քեզի
չըսի որ... օթէ՛ք ֆասուլիս առնես:

ՄԱՐԿ. (ըսելով) Տիկին դուք չըսե՛ք որ...

ՎԱԼ. (ընդմիջելով) Լա՛ւ... լա՛ւ, անամօթներ ձեզի՛
այլեւս չափը սահմանը անցուցի՛ք դուք այս ամսուրնէ
վերջ տեղ գտէ՛ք գացէ՛ք հոն աշխատեցէ՛ք...

ՊՕՂ. (Նայն միջոցին դրամներ կը հսկէ զրպսնէն
կնոջը երկարելով) առ այս դրամները գործող գիր որով-
հետեւ վաղը կարգ մը հաշիւներ ունիմ մաքրելիք...

ՎԱԼ. (Երամները տեսնելով կ'սկսի խնդալ ապա)
Որքա՛ն չաա դրամ... (կառնէ կը զանի զգրոցին մէջ կը
դնէ):

ՍԻՐԱՆ. (Նախելով ետեւէն) Քէֆդ կուգայ հէ՛, կե-
ցիր դուն ես քու գլխուդ խաղ մը խաղամ այն աստի
ուզես վտարէ ուզես մի վտարէր...

ՄԱՐԿ. (Մեկուսի) Համշխարհով ալ կը խնդայ անե-
րեսը ըստ ասիկա լաւ բմունէ տիկին եթէ ես այդ գրամ-
ները առնեմ ու քեզի Ապպասիա հառաջնորդեմ ինծի ալ
Մարկոս հանուանեն... (բարձր ուրիշ բան մը...)

ՊՕԴ. (Բարկուքեալ) ուրիշ ըսելիք բան չունիմ:
կորսուեցէք տեղերնիդ հանգստացէք... (կերթան)

ՊՕԴ. (Կնոջը) քալէ վաղանդինս քալէ ժամը Գր
կը զարնէ այսօր կ'երևի շատ յուզուած ես ել երթանք
հանգստանանք:

ՎԱԼ. այո՛, երթանք հանգստանանք: (կերթան)

(Բեմին լոյսերը կը մարին, խաւար կը տեսնուի կես
վայրեան լեռնային հողի, մին բեմին աջ կողմի դռ-
նէն իսկ միւսը բեմին ձախ կողմի, ձեռքերին մէջ մեկ
վառած առանցքի բռնած ներս կը մտնեն առանց իրա-
նու միտք հասկնալու):

ՍԻՐԱՆ. (Մարկոսը տեսնելով շուտաւ) Հոս ի՞նչ
գործ ունիս Մարկոս...

ՄԱՐԿ. Ոչինչ Սիրան... ֆասուլիաները ժողովու-
եկայ, բայց ժողովուած դտայ...

ՍԻՐԱՆ. Շատ լաւ ուրեմն գիշեր բարի...

ՄԱՐԿ. Դիշեր լոյս բարի: (կերթան)

Գարնալ բեմը առանցին: Բիշ մը լեռնային նոսր կե-
տեւիս, իրար տեսնելով ետ կը փառնին այս անգամ Սիրան
ներս մտնելով կ'սկսի մօմը ձեռքը քշիլ...)

ՄԱՐԿ. Հոս ի՞նչ գործ ունիս Սիրան:

ՍԻՐԱՆ. Ոչինչ Մարկոս, սանտրս կորսուեր է տէ
ատի փնտռելու ելայ, իսկ դուն Մարկոս...

ՄԱՐԿ. Ա՛յ քա Սիրանուշ, չես գիտեր քունս վա-
խէր է տէ ան փնտռելու ելայ, տեսնենք պիտի կարե-

նա՛ գտնել... (կսկսի փնտռել, ապա զգրոցին մօտենալով
բանայ կը փորձէ:)

ՍԻՐԱՆ. Ի՞նչ կ'ընես Մարկոս, ձգէ աստիք:

ՄԱՐԿ. Ինչու պիտի ձգեմ եղբր...

ՍԻՐԱՆ. Ձգէ կ'ըսեմ...

ՄԱՐԿ. Ձգեմ քի դո՛ւն առնես հէ՛...

ՍԻՐԱՆ. Ո՛չ դուն պիտի առնես, ո՛չ ալ ես...

ՄԱՐԿ. Հապա ո՞վ պիտի առնէ:

ՍԻՐԱՆ. Աստուած գիտէ ով պիտի առնէ...

ՄԱՐԿ. (Բանալով) Հէ՛ ես պիտի առնեմ...

ՍԻՐԱՆ. (Գոցելով) ո՛չ, դուն չի պիտի առնես (ձեռ-
քի մօմը Մարկոսին լեռնային կը բռնէ: Մարկոս արտոն
վար կը ցատէ, Սիրանուտ կ'առնէ դրամները)

ՄԱՐԿ. Քա՛ աղջիկ ձգէ կ'ըսեմ, ամէն ատեն կա-
տակ չըլլար...

ՍԻՐԱՆ. Ատանկ մալաքա չիկայ, աստիք իմա ես
պէտք է որ ես առնեմ:

ՄԱՐԿ. (Խնդիրը աղեկութեան տանելով) քանի որ
այդպէս է եկուր կէտուակէս ըլլանք:

ՍԻՐԱՆ. Ի՞նչ ըսիր կէտուակէս ըլլանք մէյմըն ալ
ըսէ տեսնեմ...

ՄԱՐԿՈՍ. Քանի որ այդպէս է քեզի ասանկ կը
վայելէ. (ձեռքին մօմը սեղանին վրայ կը դնէ Սիրանու-
տին վրայ կը յարձակի դրամները կը փառէ. Սիրանուտ չի-
տալու համար բարձր եւ սուր նիշեր կ'արձակէ այս
աղմուկներէն երկի կնիկ իրենց գիտեանցներու ներս կը
մտնեն, Պօղոս փոքր տիկնոջ եւ երեմն ալիսկալով դողա-
լով: Բեմին լոյսերը կը վառին:

ՊՕԴ. (Զարմացած) Վո՛ւշ զլիւսու մենք հոս գողեր
կ'ապրեցնենք եղբր լուր չունինք, (Մարկոսին) ձօ՛
Մարկոս ասանկ տեսնելու էի քեզի:

ՄԱՐԿ. (Ծուցիկի գալով) ես չէի վարպետ Սիրանին էր:

ՊՕԴ. (Բարկուքեալ) հոս աստի տեսնեմ սա դրամ-

ԶԼ
ներք... Կեցէք գուշակայ, երթամ ոստիկանութեան
լուր տամ որ դայ ձերտակալէ ձեզ...

ՄԱՐԿ. (Լալազին) Ներէ ինծի վարպետ յանձաւորը
ես չեմ Սիրանուշն էր...

ՊՕՂ. Լեկէք անասօթներ: (Կ'երթայ)

ՄԱՐԿ. [Ծունդի գալով լալազին] Ա՛խ Աստուած իմ
այս ինչ փորձանք էր եկաւ գլխուս. վայ քեզ չար սա-
տանայ... ալիւս չեմ կրնար դիմանալ. օգնութիւն
օգնութիւն... (Կը մարի գետին կ'ընկայ):

(ՎԱՐԱԳՈՅՐ)

